

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, za pol leta 2 K in za četr leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravišтво „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se pošilja do odpovedi. — Deležniki „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 v. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravišтво: Koroška cesta št. 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petitvrste za enkrat 15 v, za dvakrat 25 v, za trikrat 35 v. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede popoldne. — Nezaprte reklamacije so poštnine proste.

Kmetska stvar zmaguje.

Različna znamenja kažejo, da bo v Avstriji politika, v kolikor jo delajo državni poslanci, kmalu prišla v drugo strujo. Vodilno ulogo v našem državnem zboru igrajo že od nekdaj češki in nemški poslanci iz Češkega, Moravskega in Šleskega. Vse delovanje v državnem zboru se je vršilo, kakor so oni hoteli ali vsaj kakor so oni dopustili.

Stranke v omenjenih severnih deželah so se dosedaj najbolj zavzemale za narodna vprašanja, zraven pa tudi rada povdarjala svojo državno-pravno stališče. Vsaka novejša stranka je bila bolj odločno narodna in je bolj odločno nastopala ali za ali pa proti trojedini kraljevini češki, moravski in šleski, in ravno s povdarjanjem svoje odločnosti je premagala starejše stranke in jih pognala s političnega pozorišča.

V zadnjem času pa so se začele porajati stranke v čeških deželah po drugih načelih kot doslej in sicer po narodno-gospodarskih. V mestnih volilnih okrajih nastopajo kandidati, ki prisegajo na rokodelske in obrtniške programe, v kmečkih skupinah pa morajo kandidati vsi kandidirati na kmetijske programe. Nas zanimajo kmečke skupine in kmečki kandidati. Med Nemci na Češkem je kmečka stranka največ škodila vsenemški stranki in ji odvzela že mnogo mandatov. Med Čehi pa je dosedaj v kmetijskih skupinah zmagovala mladočeška stranka in proti tej nastopa z uspehom kmetijska stranka. Brez dvoma pa je, da bodo pri novih volitvah v deželni in državni zbor v kmetijskih skupinah pri Nemcih in Čehih zmagali samo kandidati kmetijske stranke. Na Moravskem še Nemci nimajo po-

sebne kmetijske stranke, kmetijske koristi zastopa tamkaj le krščansko-socialna stranka. Pač pa imajo Čehi posebno kmetijsko stranko, koje vodja je kmet Šamalík, ki izdaje tudi uzorno urejen list „Selske Hlasy“. Ta stranka ima že v deželnem zboru svoje zastopnike in tudi v državnem zboru tri poslance, dr. Stojana, dr. Hrubana in dr. Koudelo, ki so z našimi slovenskimi poslanci združeni v enoistem klubu, v Slovanski zvezi. Ker stoji kmetijska stranka moravska na odločno krščanskem stališču, za to so nekateri odvetniki začeli rovatiti proti njej ter so ustanovili liberalno stranko za kmeta, ki pa se bo težko dokopala do veljavnosti. Kar se Šlezije tiče, tam se še niso politične razmere razvile po češkem in moravskem zgledu, a tudi Šlezija bo gotovo kmalu dobila svoje kmetijske stranke.

Z veseljem smejo avstrijski kmetje pozdraviti novejši razvoj političnih razmer na avstrijskem severu. Novo nastajajoče razmere jim obetajo z vso gotovostjo, da se bodo v avstrijskem državnem zboru kmalu krepkeje ubirale kmetijske strune. Politično valovanje čeških dežela bo prisililo kmetijske poslance vseh avstrijskih pokrajin, da se bodo v državnem zboru tesno združili ter varovali kmečke koristi nasproti koristim stanov, ki žive po mestih in trgih.

Spodnještajerski kmetje pa so lahko zadovoljni, da njihovi poslanci vidijo znamenja časa in da so se že zdaj združili v en klub z zastopniki čeških kmetov. Čim več jih je, tem lažje se nastopa, in državni zbor avstrijski je ravno zadnji čas moral pripoznati, da so zastopniki kmetov mnogokrat dali delovanju državnega zbora odločilen pravec.

Potrebno pa je, da tudi spodnještajerski kmetje videjo znamenja časa in da se ne na-

redi v politiki več takih pogrškov kot sedaj. Samo s kmetijskega stališča je bila zadnja volitev v deželni zbor v mariborskem okraju pravi škandal. Mnogi kmetje so leteli za veleobrtnikom in meščanom Štogerjem, svojega kmetijskega kandidata pa so pustili na cedilu. To je bil političen samomor, kajti nihče svojim sovražnikom ne poveri zastopanja najvažnejših zadev, a kmet in meščan, kmet in veleobrtnik pa sta si v gospodarskem oziru vedno nasprotna, to je bilo tako in bo tudi ostalo tako, kakor bo ostalo nasprotje med ognjem in vodo! Znamenja časa pa ne vidijo tudi oni kmetje, ki drve za ptujskim „Štajercem“, katerega naloga je, kakor priznava, dobivati meščanskim kramarjem in gostilničarjem političnih sužnjev med kmeti. Kmetje, ki hodijo z nasprotniki svojega stanu, nimajo smisla za kmetijsko stvar, so kmetijske izdajice in poturice.

Slovenski spodnještajerski kmetje, skrbimo, da se bodo v naših krajih volili le taki možje za poslance, ki prisegajo tudi na gospodarski program avstrijskih kmetov.

Rusko-japonska vojska.

Na suhem.

Na bojišču v Mandžuriji se nekaj kuha, ker postajajo spopadi med prednjimi stražami vedno pogostejši in silnejši. Poveljnika prve in druge armade Kuropatkin in Kaulbars sta odstavljena od svojih mest. Kuropatkin je zaradi bolezni zapustil vojsko. Od bitke pri Mukden je bil duševno popolnoma potr. O moči obeh sovražnih armad kroži mnogo vesti, ki pa niso zanesljive, ker obe državi, kakor je samoumevno, skrbno prikrivata svoje sile. Tukaj podajamo številke, ki so približno izračunane po podatkih, ki so nam na razpolago.

ampak liki ponižne vijolice ob gozdu, razširjajoča svoj prijeten vonj okrog. Njene rjave oči so zlele prijazno, nežno, v njih se je zrcalila vsa lepota njene duše. Videl bi pa poznavalec ljudi v njih tudi ogenj skritega ponosa, samozvesti in odločnosti. Njen duh je silil višje, hrepenel po nečem obširnejšem.

Mati je prigovarjala očetu, naj dovoli, da se ide Ivanka česa učiti, bodisi v katero koli šolo. Ne, Andrej Gornik je bil mož svojeglaven in trmast. Odločno je oporekal temu, ne morebiti, da bi ne zmagal stroškov. Njegovo posestvo, na katerem je redil osmero glav goveje živine in dvanajst prešičev, mu je neslo dovolj dohodkov.

„Ako bi bila fant“, je djal, „bi ne rekel nič. Tak naj le gre, da se nauči kaj. Ali dekleta naj so doma. Drugega nič, kakor če pride domov, ne bo hotela delati, za drugo pa tudi ne bo. Za pohajkovanje pa nimam denarjev ne hčer.“

In to je ostalo pri njem kot pribito. Mati in hčer sta se morali udati. V enem oziru je imel sicer prav, ker se v resnici zgodi, da se taki otroci potem navadno sramujejo svojih in dela.

Ivanka si je morala nadomeščati svoje želje po uku s knjigami in znanstvenimi spisi. In bralno društvo ji je nudilo vsega v obilici. Tako se je izobraževala sama, da bi lahko osramotila marsikatero mladeniča in moža.

LISTEK.

Izdajstvo.

Povest, Spisal J. V. Starogorski.

Povejte vé planine, li raste že drevo,
da zibel iz drevesa tesar nam stesal bo?
Povejte, če rešnik se Slovenem porodi,
in kje nam mati v zibel to dete položi?
Povejte, kje doraste naš narodni junak,
ki dvigne nam zastavo, svobode zlate znak?
Povejte vé planine: Kdaj bo zbujenja dan?
Povejte nam: Kdaj vstane iz robatva prost Slovan?

I.

Pomlad se je bližala z naglimi koraki in z njo tudi čas novih volitev za občino Podlesje. Sedanji župan Andrej Gorjak, ki je vladal občino Podlesje celih sedem let, se je naveličal tega posla in časti ter želel odložiti svojo službo. Sedanji časi so mu napravljali preglavice in kakor je trdil sam, da še ni bil v takih zadregah kakor zadnji dve leti. Blagor občine mu je bila sicer vedno prva skrb in vaščanje so ga zelo čislali. Ni mu pa hotelo v glavo slovensko uradovanje. Navajen je že bil tekom let, kar je župan, teh nemških dopisov, da si ni mogel predstavljati slovenskih uradnih pisem. Kdo bi mu pa štel to v zlo?! Saj so do malega vsi župani uradovali nemško.

Ni pa s tem rečeno, da bi morebiti bil Gorjak kak mrtev človek za svojo narodnost in govorico. Ne, ampak še celo potegnil se je za svoj jezik, ali le po svoje, ne tako, kakor bi se moral, da bi imelo kaj pomena. Bralno društvo, ki se je ustanovilo pred jednim letom, se mu je zdelo le potrata časa in denarja, dotim je gasilno društvo celo podpiral, češ, to je za blagor ljudstva. In ko se je isto prelevilo na popolno slovensko podlago in vsprejelo slovensko povelje, je ponosno privdarjal.

„Tako, tako!... Saj smo Slovenci, čemu nemškutariti?“

Zanj je imelo pač le to pomen in veljavo, kar je sprevidel, da mu direktno koristi. Ko so ga prigovarjali, naj vstopi v bralno društvo, ker je ono v občini blagor ljudstva, da se izobrazuje in spoznava sebe samega, je rekel navadno:

„Prestar sem, prestar. Ako pa Ivanka hoče, naj se vpiše. To je bolj za mlade ljudi. Če se kaj nauči, ji ne bo škodovalo. Za nas pa je tudi tako dobro.“

Stem je bilo konec vsemu prigovarjanju. On ni branil svoji hčerki in ta je sveda pristopila z veseljem.

Ivanka ni bila ena onih žensk, ki se ponášajo s svojo lepoto in gledajo ponosno v svet, vedoč, da jih vse občuduje; Živi pobeljeni grobovi! Ni vzrastla, kakor preširna vrtnica,